

Ірина Тягай,
Тетяна Махомета

ЗМІШАНЕ ТА ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОПТИМАЛЬНА ТА ЕФЕКТИВНА ФОРМА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Дистанційне та змішане навчання – це виклик не лише для здобувачів освіти, а й для їхніх викладачів. Такі форми навчання не є новими, адже у зв'язку із введенням карантину пов'язаного із захворюванням на COVID-19 дистанційне та змішане навчання вже охоплювало всю систему освіти. А з 24 лютого 2022 р. у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації та введенням військового стану уся система освіти України перейшла на дистанційне та змішане навчання.

Сьогодні в Україні створена достатня нормативно-правова база з організації дистанційного навчання в закладах вищої освіти. Згідно з наказом МОН України № 466 від 25.04.2013 року «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», «під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [3].

Традиційну та онлайн-освіту можна і потрібно поєднувати. Їх гармонійну взаємодію називають змішаним навчанням (blended learning). Змішане навчання – термін, який використовують для опису навчального процесу, що поєднує електронне навчання, самостійну роботу та традиційне навчання. Змішане навчання ще називають гібридним навчанням або інтегративним навчанням [1].

Змішаний характер навчання включає комбінацію різноманітних форм і систем навчання.

1. Аудиторне навчання в присутності вчителя чи викладача, що передбачає безпосередній контакт усіх суб'єктів навчання.
2. Інтерактивне навчання – навчання в мережі (e-learning), яке здійснюється за допомогою інструментального середовища (електронний навчальний курс, віртуальні класи та лабораторії, конференцзв'язок, дискусійні форуми, чати, блоги).
3. Навчання з підтримкою різних засобів – розроблених нових навчальних матеріалів (Web-сайти, Web-лекції, відеоматеріали та інше).

Перший вид змішаної форми навчання не підходить для країни, в якій запроваджено військовий стан, тому варто поєднувати дистанційне та змішане навчання. Під час самостійного опрацювання теоретичного матеріалу, викладачу потрібно надати різні джерела вивчення даного

навчального матеріалу. Бажано, щоб ці джерела чергувалися. Наприклад, спочатку здобувачам освіти потрібно самостійно опрацювати матеріал, що подано у підручниках та посібниках, наступного разу – запропонувати опрацювати статті з Інтернету, або ж запропонувати переглянути відео чи пройти онлайн-курс.

У сучасних умовах варто запропонувати здобувачам освіти поєднання перегляду відео і роботи з викладачем у синхронному режимі за допомогою різних платформ відеозв'язку. Серед відео можна виокремити відеолекцію, яка в умовах змішаного навчання є найбільш цікавою. Відеолекція – це спеціально створений відеозапис на основі попередньо розробленого педагогічного сценарію. Важливо, щоб відеолекція була логічно завершеною, мотивувала пізнавальну діяльність здобувачів освіти, включала певну кількість таблиць, схем, діаграм.

Серед відеолекцій найбільш корисними є інтерактивні відеолекції, що у процесі відтворення перериваються один чи кілька разів запитаннями, що стосуються переглянутого фрагменту. Такий вид відеолекції стимулює студентів переглядати лекцію осмислено, а не на автопілоті.

Існують різні форми навчального відео, які викладач може створити самостійно за допомогою різних засобів. Це може бути і відео змонтоване із трансляції власної презентації, і анімовані відео, створені за допомогою різноманітних інструментів (Explee, Powtoon та ін.) тощо. Крім того, викладач може записати відео під час онлайн-заняття зі студентами, яке потім можна надати їм повторного перегляду, або ж для тих здобувачів, які були відсутні під час відеозустрічі.

Змішане та дистанційне навчання сьогодні є одними із найпопулярніших форм організації навчання. Для підвищення ефективності такого навчання слід використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, зокрема електронні ресурси, та методики їх використання. Такі форми навчання дають можливість розвивати у студентів свідомість, самодисциплінованість, самостійність, творче та креативне мислення. Крім того, такий формат дає свободу викладачу та студентів у виборі діяльності, свободу думки, мислення.

Список використаних джерел

1. Васильєва Д. В. Змішане навчання на уроках математики. *Математика в рідній школі*. 2019. № 1. С. 59–63.
2. Кадемія М. Ю. Використання змішаної технології навчання у дистанційній освіті. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця, 2016. Вип. 44. С. 330–333.
3. Наказ МОН України № 466 від 25.04.2013 р. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 30.05.2022).